

L'ENCICLOPÈDIA D'EIVISSA I FORMENTERA

un important recurs didàctic

Enric Ribes i Marí

*Secretari de redacció de l'Enciclopèdia
d'Eivissa i Formentera*

Després de diversos entrebancs de tota classe ha començat a veure la llum un projecte que ja feia anys que es gestava i que era prou desitjat per tots aquells que, d'una manera o d'una

Evidentment, no es tracta de substituir cap de les grans enciclopèdies de caràcter general que circulen pel mercat, sinó, ben al contrari, de complementar-les. A les portes del segle XXI el món de la docèn-

per altra banda, s'ha procurat donar als articles un caire divulgatiu, però no mancat del necessari rigor científic.

L'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera, pretén convertir-se en una obra de referència fonamental a les Pitiüses.

altra, tenen relació amb el món de la investigació local. El 1995 apareixia el primer volum de l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera (A-Bera) i el 1996 n'apareixia el segon (berb-cascall). Actualment es troba en una fase prou avançada el tercer volum, que inclourà, previsiblement, les veus des de Cas Capetó fins a ben avançada la C o fins a la D. Aquest volum es posarà a la venda, amb tota seguretat, durant 1998, i potser abans de l'estiu.

Però quina és la utilitat d'una obra com aquesta per al professorat i per als alumnes?

cia ha optat per donar cada cop més relleu a l'entorn que envolta el jovent, a la història i la geografia del lloc on es mou, a la botànica i la zoologia que pot conèixer amb els seus ulls.... per anar, des de l'àmbit més particular, al general, tot aprofitant millor les facultats d'assimilació de coneixements de l'individu. És en aquest context que l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera ha nascut amb un objectiu marcadament pedagògic: per un costat, ha volgut sistematitzar tots els coneixements científics que es tenen sobre les nostres illes, i posar-los a l'abast de tothom;

A Eivissa i a Formentera no hi ha hagut, fins als darrers anys, una eclosió del món editorial, almenys no de la mateixa manera que a Mallorca i a Menorca. Això vol dir que, tot i que no falten estudis erudits sobre els temes més variats de les nostres illes, moltes vegades s'han publicat - o fins i tot resten inèdits - en revistes especialitzades, que només coneixen els estudiosos de cada àrea del coneixement. I això és així en botànica, en zoologia, en toponímia, en arqueologia, etc. L'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera, idò, pretén convertir-se en una obra de referència fonamental a les Pitiüses. Una font d'on forçosament s'hagi d'anar a beure si hom pretén obtenir una informació bàsica sobre qualsevol aspecte de les nostres illes, i des d'on, després, es pugui anar més lluny si hom vol aprofundir-hi. En aquest sentit, mai fins ara

s'havia abordat una obra tan ambiciosa, que inclogui i combini —tot ordenat alfabèticament i elaborat per especialistes en cada matèria— conceptes geològics, descripció d'animals, estudis territorials, biografies de personatges, cròniques històriques, jocs populars, costums tradicionals, elements arquitectònics, la producció artística, els esports... En definitiva, tot té cabuda en aquesta obra que ara just s'acaba d'encetar i que encara trigarà uns anys a ser completa.

Per altra banda, quan la tendència històrica és la de revaloritzar els estudis locals i quan els centres educatius donen més i més importància al projecte curricular de cada escola, és, precisament, "on pren especial rellevància - en paraules del director de l'obra, Joan Marí Tur - la possibilitat de disposar d'una eina cultural de primer ordre, que posa a l'abast de tothom, de manera sistematitzada, els coneixements que hom té sobre les Pitiüses".

Des d'aquest punt de vista, els responsables de l'Enciclopèdia hem volgut fugir del xovinisme i, modestament, hem volgut prendre com a model la Gran Enciclopèdia Catalana, tot prenent nota de coses que ens han semblat positives d'enciclopèdies més properes, com la de Mallorca i la de Menorca. Així, hem optat per l'estructura alfabètica, donant entrada a conceptes generals aplicats a les Pitiüses o a dialectalismes. Per exemple, quan es parla de l'Aaquenià, estatge geològic, no es dona la informació general que hom pot trobar en qualsevol altra enciclopèdia, sinó que, justament, s'expli-

quen les seues característiques en relació a les Pitiüses i se'n localitzen les principals formacions. Si es parla el bisbe Manuel Abad y Lasierra, no només se'n fa una biografia equiparable a la que pot portar qualsevol altra enciclopèdia, sinó que es fa especial esment de la seua activitat a les Pitiüses. Si hom mira l'entrada *acapisar*, veurà que hi tenen especial importància les accepcions dialectals del mot. I si miram la veu *abella*, veurem que, ultra la informa-

ció general sobre aquest insecte, es parla de les abelles més comunes a Eivissa i a Formentera. Dit en altres paraules: l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera es constitueix en una ampliació, envers el camp local, del coneixement enciclopèdic general, de manera que, una vegada finalitzada, serà una obra insubstituïble si hom vol aproximar-se, amb rigor, a la cultura de les Pitiüses, en qualsevol de les seues àrees, i especialment des de l'escola.

Però si ja amb això n'hi ha prou per entendre que l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera serà una obra imprescindible en qualsevol biblioteca escolar, a més pot acomplir una funció important d'integració cultural i de normalització lingüística. Pel que fa al primer aspecte, l'obra és integradora per si mateixa: inclou

tots els fets i personatges que han tengut importància en la vida d'Eivissa i Formentera, sense exclusió i sense fer-ne valoracions de tipus polític, que, en qualsevol cas, queden a mans del lector o consultor de l'obra, i no deixa fora cap àrea del coneixement (moda, indústria, esports, jocs populars, mitologia, etc.). Pel que fa al segon aspecte, l'Enciclopèdia es publica en català ben volgutament; però no en un català qualsevol, sinó en un català estàndard, perfectament normatiu, però alhora seguint recomanacions com les de Marià Villangómez sobre com hauria de ser l'estàndard d'Eivissa i Formentera, amb inclusió de dialectalismes, de variants morfològiques pròpies... però també amb nombrosos tecnicismes, que moltes vegades han hagut de ser consultats

a la Universitat de les Illes Balears o al TERMCAT, per tal d'usar la grafia i la forma més adients.

Tot això fa, sense cap dubte, de l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera una obra ben recomanable per a l'escola, que no ha de faltar a la biblioteca de cap centre educatiu, i que ha de ser consultada pels professors, sempre que vulguin acostar els seus coneixements a la realitat pitiüsa, i pels estudiants, per tal que els continguts del seu aprenentatge estenguin les arrels fins a la realitat de l'illa on viuen i de l'entorn que els envolta. Una obra, idò, que, a mesura que en vagin apareixent volums successius, serà més i més justament valorada. □